

Warszawa, dnia 09.11.2012 r.

Trybunał Konstytucyjny
al. J. Ch. Szucha 12a
00-918 Warszawa

Skarżący:

J B

reprezentowany przez adw. Romana Giertycha
(nr wpisu na listę adwokatów - 1747)
Kancelaria Adwokacka
ul. Nowy Świat 35/4;
00-029 Warszawa

SKARGA KONSTYTUCYJNA

Na podstawie art. 79 ust. 1 w zw. z art. 188 pkt 5 Konstytucji RP, w imieniu skarżącego (pełnomocnictwo w załączeniu), składam skargę konstytucyjną i wnoszę o stwierdzenie, że artykuł 6 ust. 2 ustawy z dnia 09.05.1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. 2011, nr 7, poz. 29, dalej: "ustawa"):

1. w zakresie w jakim rozszerza zakres immunitetu parlamentarnego na działania posłów, nie skierowane do Sejmu, jego organów (także klubów, kół i zespołów poselskich lub parlamentarnych) lub podległych im instytucji o charakterze rządowym lub samorządowym i mające związek z ich pracą, ale wymierzone do szerokiej opinii publicznej, a nie odnoszące się do indywidualnych spraw merytorycznie związanych z realizacją któregoś z praw lub obowiązków poselskich, jednocześnie mogące skutkować naruszeniem dóbr osobistych osób trzecich;
2. poprzez użycie zwrotu „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*”;

jest niezgodny z

artykułem 105 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 32 Konstytucji i art. 31 ust. 3 Konstytucji w zw. art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, w zw. z art. 47 i art. 30 Konstytucji i w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji; bowiem wykraczając poza ramy immunitetu parlamentarnego wyznaczone przez art. 105 ust. 1 Konstytucji, stanowi zbyt daleko idący (tj. z naruszeniem zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 31 ust. 1 Konstytucji) wyłom od zasady równości wszystkich obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji), co skutkuje zamknięciem konstytucyjnego prawa jednostki do sądu w celu ochrony naruszonych dóbr osobistych (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 47 i art. 30 Konstytucji); co ma związek z użyciem niejasnego i nieprecyzyjnego sformułowania „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*”, czym narusza także wynikającą z art. 2 Konstytucji zasadę zaufania obywatela do państwa i tworzonych przez nie prawa (zawierająca zasadę przyzwoitej legislacji i nakaz określoności przepisów prawnych) oraz wynikający z art. 31 ust. 3 Konstytucji wymóg określoności ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

Jednocześnie wnoszę o zasądzenie na rzecz skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

UZASADNIENIE

I. Stan faktyczny oraz wskazanie orzeczenia ostatecznego, z którym łączone jest naruszenie praw konstytucyjnych

Pozwem z dnia .12.2011 r. J B wniósł o zobowiązanie pozwanych: partii politycznej R oraz J P do usunięcia skutków naruszenia jego dóbr osobistych poprzez opublikowanie w programach telewizyjnych i w prasie oświadczenia o treści wskazanej w pozwie. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że naruszenia przez pozwanych jego dóbr osobistych upatruje w twierdzeniach J P i J C wyrażonych podczas konferencji prasowej zorganizowanej przez partię polityczną R po debacie nad w dniu .11.2011r.

Postanowieniem z dnia .03.2012 r., sygn. akt , Sąd Okręgowy w W odrzucił pozew w stosunku do pozwanego J P

Na w/w postanowienie skarżący wniósł zażalenie, które zostało oddalone na mocy postanowienia Sądu Apelacyjnego w W z dnia .06.2012 r., sygn. akt

Skarżący wyczerpał drogę prawną i nie dysponuje już żadnym proceduralnym zwyczajnym środkiem prawnym, który umożliwiłby uchylenie w/w postanowienia Sądu Apelacyjnego w W

Doręczenie pełnomocnikowi skarżącego w/w prawomocnego postanowienia Sądu Apelacyjnego w W wraz z uzasadnieniem w dniu 13.08.2012 r. otwiera skarżącemu drogę do wystąpienia z niniejszą skargą konstytucyjną.

Jednocześnie należy wskazać, iż *„zmiana przepisów kodeksu postępowania cywilnego spowodowała zmianę sposobu liczenia terminu do złożenia skargi konstytucyjnej. Dotychczas regułą w postępowaniu skargowym był wymóg złożenia kasacji, a więc termin do złożenia skargi konstytucyjnej z reguły rozpoczynał bieg po doręczeniu skarżącemu orzeczenia Sądu Najwyższego. Obecnie, ze wskazanych wyżej powodów termin ten będzie biegł od dnia doręczenia skarżącemu orzeczenia sądu II instancji¹”*.

II. Wskazanie naruszonych praw konstytucyjnych

Zaskarżony artykuł poprzez użycie zwrotu „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*” rozszerza zakres immunitetu parlamentarnego na działania wskazane w petitum skargi, tym samym jest sprzeczny z art. 105 ust. 1 Konstytucji, określającym konstytucyjny zakres ochrony immunitetowej.

Instytucja immunitetu parlamentarnego jest bardzo istotnym wyłomem w zasadzie demokratycznego państwa - równości wszystkich obywateli wobec prawa (32 Konstytucji).

Artykuł 6 ust. 2 ustawy poprzez rozszerzenie zakresu immunitetu parlamentarnego z naruszeniem zasady proporcjonalności w odstępstwie od zasady równości, jest tym samym niezgodny z art. 32 Konstytucji i art. 31 ust. 1 Konstytucji.

Takie bezpodstawne uprzywilejowanie posłów, prowadzi także do naruszenia przysługującego skarżącemu konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 2 Konstytucji) w celu dochodzenia ochrony naruszonych dóbr osobistych (w tym w szczególności czci i dobrego imienia), mimo takiej gwarancji wyrażonej w art. 47 i 30 Konstytucji.

¹P. Tuleja, Dopuszczalność złożenia skargi konstytucyjnej po nowelizacji przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących skargi kasacyjnej, źródło <http://www.trybunal.gov.pl/index2.htm>;

Użycie w art. 6 ust. 2 ustawy niejasnego i nieprecyzyjnego zwrotu „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*” (w szczególności sformułowania „*nieodłącznie*”) powoduje także naruszenie wynikającej z art. 2 Konstytucji zasady zaufania obywatela do państwa i tworzonych przez nie praw (zawierająca zasadę przyzwoitej legislacji i nakaz określoności przepisów prawnych) oraz wynikający z art. 31 ust. 3 Konstytucji wymóg określoności ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

III. Wskazanie sposobu naruszenia praw konstytucyjnych

Gdyby art. 6 ust 2 ustawy był zgodny z art. 105 ust. 1 Konstytucji (wyznaczającym zakres immunitetu parlamentarnego), wówczas nie doszłoby do wydania przez Sąd Apelacyjny w W w/w postanowienia utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w W z dnia .03.2012 r., sygn. akt o odrzuceniu pozwu w stosunku do pozwanego J P

Artykuł 6 ust. 2 ustawy stanowił bowiem podstawę normatywną ostatecznego rozstrzygnięcia o konstytucyjnych prawach i wolnościach skarżącego.

IV. Uzasadnienie zarzutu niezgodności z Konstytucją art. 6 ust. 2 ustawy

1. Artykuł 2 i 31 ust. 3 Konstytucji

Elementem demokratycznego państwa prawnego jest zasada poprawnej legislacji, która była wielokrotnie przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego².

W wyroku z dnia 11.01.2000 r., sygn. akt K 7/99 Trybunał stwierdził m.in., że na wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadę państwa prawnego składa się szereg elementów. „*Jednym z istotniejszych jest zasada przyzwoitej legislacji, w tym - wymaganie określoności przepisów, które "muszą być formułowane w sposób poprawny, precyzyjny i jasny"* (L. Garlicki, *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Przegląd Sejmowy, 1999, nr 6, s. 124*).

W wyroku z dnia 21.03.2011 r., sygn. akt K 24/00 Trybunał wskazał, że „*Wymóg jasności oznacza nakaz tworzenia przepisów klarownych i zrozumiałych dla ich adresatów, którzy od*

² zob. m.in. uchwałę z 8 marca 1995 r., sygn. W. 13/94, OTK w 1995 r., t. I, poz. 21 oraz wyroki: z 11 stycznia 2000 r., sygn. K. 7/99, OTK ZU nr 1/2000, poz. 2, z 21 marca 2001 r., sygn. K. 24/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 51, z 30 października 2001 r., sygn. K. 33/00, OTK ZU nr 7/2001, poz. 217, z 9 kwietnia 2002 r., sygn. K 21/01, OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 17, z 24 lutego 2003 r., sygn. K 28/02, OTK ZU nr 2/A/2003, poz. 13 oraz z 21 lutego 2006 r., sygn. K 1/05, OTK ZU nr 2/A/2006, poz. 18;

racjonalnego ustawodawcy oczekiwać mogą stanowienia norm prawnych nie budzących wątpliwości co do treści nakładanych obowiązków i przyznawanych praw. Związana z jasnością precyzja przepisu winna przejawiać się w konkretności nakładanych obowiązków i przyznawanych praw tak, by ich treść była oczywista i pozwalała na wyegzekwowanie”.

Z kolei w wyroku z dnia 22.05.2002 r., sygn. akt K 6/02 Trybunał zaznaczył, że *„Naruszeniem zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa byłoby uchwalenie ustawy, w której używane pojęcia są wzajemnie sprzeczne lub też umożliwiają dowolną ich interpretację”.*

Artykuł 6 ust. 2 ustawy poprzez użycie sformułowania *„a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu”* nie spełnia tychże kryteriów określoności przepisów prawnych. W szczególności zwrot *„nieodłącznie”* jest na tyle niejasny i nieprecyzyjny, że de facto umożliwia dowolną jego interpretację i pozostawia organom stosującym prawo nadmierną swobodę przy ustalaniu zakresu immunitetu parlamentarnego. Nieokreśloność tego wyrażenia wprowadza na tyle dowolność interpretacyjną, że wbrew treści art. 105 ust. 1 Konstytucji pozwala na przyjęcie, że na gruncie art. 6 ust 2 ustawy immunitetem parlamentarnym objęte jest także informowanie wyborców o wynikach swojej pracy i w ramach tychże wypowiedzi odnoszenie się personalnie do osób publicznych, mimo że informacje na temat wymienionych z nazwiska osób nie zostały uzyskane w związku z wykonywaniem praw lub obowiązków poselskich.

Należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30.10.2001 r., sygn. akt K 33/00 jednoznacznie stwierdził, że *„Trybunał Konstytucyjny reprezentuje stanowisko, iż przekroczenie pewnego poziomu niejasności przepisów prawnych stanowić może samoistną przesłankę stwierdzenia ich niezgodności zarówno z przepisem wymagającym regulacji ustawowej określonej dziedziny (np. ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw, art. 31 ust. 3 zdanie 1 Konstytucji), jak z wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą państwa prawnego”*³.

W tym kontekście art. 6 ust. 2 ustawy narusza nie tylko art. 2 Konstytucji, ale także wynikający z art. 31 ust. 3 Konstytucji wymóg określoności ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, bowiem immunitet parlamentarny wiąże się z ograniczeniem w korzystaniu z wolności i praw konstytucyjnych, w szczególności prawa

³ Por. także wyrok TK z 3 grudnia 2002 r., sygn. P 13/02, OTK Seria A rok 2002, Nr 7, poz. 90, zob. też wydane w pełnym składzie wyroki TK z: 21 marca 2001 r., K 24/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 51 oraz z 22 maja 2002 r., K 6/02, OTK ZU nr 3A/2002, poz. 33;

dochodzenia na drodze sądowej ochrony dóbr osobistych (kwestia ta obszernie jest wyjaśniona w dalszej części skargi).

2. Artykuł 105 ust. 1 Konstytucji

Posłużenie się na gruncie art. 6 ust. 2 ustawy nieprecyzyjnym, niejasnym zwrotem „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*” powoduje rozszerzenie zakresu immunitetu parlamentarnego poza ramy wyznaczone przez art. 105 ust. 1 Konstytucji, mimo że w doktrynie podkreśla się, że uregulowany na gruncie art. 105 ust. 1 Konstytucji immunitet jest „*częściowy, odnoszący się tylko do pewnego wycinka działań parlamentarzysty i, tym samym, nie można go interpretować rozszerzająco*⁴”.

Należy odróżnić działania posła skierowane do Sejmu, jego organów (kół, klubów, zespołów poselskich i parlamentarnych) oraz podległych im instytucji o charakterze rządowym lub samorządowym i mające związek z ich pracą, od działań skierowanych do szerokiej opinii publicznej, a nie odnoszących się do indywidualnych spraw merytorycznie związanych z realizacją któregoś z praw lub obowiązków poselskich.

W ramach sprawowania immunitetu poseł może korzystać z praw i obowiązków przewidzianych przede wszystkim w rozdziale 3 i 4 ustawy.

Obejmuje ono zatem m.in. zgłaszanie wniosków, wystąpienia lub głosowania na posiedzeniach Sejmu, Senatu lub Zgromadzenia Narodowego oraz ich organów, na posiedzeniach klubów, kół i zespołów poselskich lub parlamentarnych (art. 6 ust. 2 ustawy). Sprawowanie mandatu to także takie działania jak: kierowanie interpelacji (art. 192 uchwały Sejmu RP z dnia 30.07.1992 r. Regulamin Sejmu RP M.P.2012.32 j.t., dalej: „RegSej”), wniosków o przedstawienie na posiedzeniu Sejmu przez członka Rady Ministrów informacji bieżącej (art. 194 RegSej), zapytań poselskich (art. 195 RegSej) - (podejmowanie tych czynności następuje wyłącznie w formie pisemnej i na ręce Marszałka Sejmu). Także pytania w sprawach bieżących zadawane ustnie na każdym posiedzeniu Sejmu i wymagające bezpośredniej odpowiedzi (art. 196 RegSej). Wśród uprawnień wskazanych w art. 14 ust. 1 ustawy poseł ma prawo m.in. do wyrażania swojego stanowiska oraz uczestniczenia w

⁴L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 105 Konstytucji, str. 9;

dyskusji nad sprawami rozpatrywanymi przez Sejm lub komisje, co jednak szczególnie istotne, wyłącznie przy zachowaniu zasad i trybów określonych w regulaminie Sejmu.

W trakcie obrad Sejmu poseł może także zadawać pytania w toku rozpatrywania porządku dziennego (art. 182 ust. 1 RegSej) oraz wygłaszać oświadczenia poselskie (art. 185 ust. 1 RegSej).

Immunitetem objęte jest także prawo uzyskiwania od członków Rady Ministrów oraz przedstawicieli właściwych organów i instytucji państwowych i samorządowych informacji i wyjaśnień w sprawach wykonywania obowiązków poselskich (art. 16 ust 1 ustawy), co zgodnie z treścią art. 16 ust. 2 ustawy może następować wyłącznie na żądanie stałych i nadzwyczajnych komisji sejmowych i senackich, w sprawach bieżących i stanowiących przedmiot ich zakresu działania.

Poseł w ramach sprawowania mandatu może także podejmować interwencje w organie administracji rządowej i samorządu terytorialnego, zakładzie lub przedsiębiorstwie państwowym oraz organizacji społecznej, a także w jednostkach gospodarki niepaństwowej, ale wyłącznie, gdy odnoszą się do indywidualnych spraw (we własnym imieniu lub w imieniu wyborcy, czy wyborców) – art. 20 ustawy.

Natomiast nie mieszczą się na gruncie art. 105 ust. 1 Konstytucji w obrębie sprawowania mandatu te działania posła, które skierowane są do szerokiej opinii publicznej, a nie odnoszą się do indywidualnych spraw merytorycznie związanych z realizacją któregoś z praw lub obowiązków poselskich.

Nie przeczy temu także treść art. 1 ust. 2 ustawy, zgodnie z którym posłowie powinni informować wyborców, ale wyłącznie o swojej pracy i działalności organu, do którego zostali wybrani. Obowiązek informowania ma zatem ścisły związek z realizacją w/w praw i obowiązków poselskich zagwarantowanych w szczególności w rozdziale 3 i 4 ustawy (oraz w przepisach RegSej), nie obejmuje natomiast tych zachowań posłów, które nie są podejmowane w ramach tychże praw i obowiązków.

Wbrew tak wyznaczonemu na gruncie art. 105 ust. 1 Konstytucji zakresowi immunitetu parlamentarnego, art. 6 ust. 2 ustawy poprzez użycie zwrotu „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*” rozszerza jego zakres także na działania posła skierowane do szerokiej opinii publicznej, a nie odnoszące się do indywidualnych spraw merytorycznie związanych z realizacją któregoś z praw lub obowiązków poselskich.

W wyniku niekonstytucyjnego zapisu art. 6 ust 2 ustawy, sądy pierwszej i drugiej instancji de facto uznały, że wypowiedź posła J P , która została wygłoszona podczas konferencji prasowej zorganizowanej przez partię polityczną R , mieści się w ramach innej działalności związanej nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu.

Należy zauważyć, że wypowiedź ta nie została wygłoszona w stosunku do Sejmu, jego organów (także klubów, kół i zespołów poselskich lub parlamentarnych) lub podległych im instytucji o charakterze samorządowym lub rządowym i mających związek z ich pracą.

Nie można jej także kwalifikować jako informowania wyborców o swojej pracy, ani realizacji któregoś z praw lub obowiązków poselskich. Jedyne w niewielkim stopniu nawiązywała do zagadnień prac Sejmu, a odnosiła się personalnie i krytycznie do osoby J

B , którego nazwisko w ogóle nie pojawiło się w toku debaty parlamentarnej.

Zatem konsekwencją użycia w art. 6 ust. 2 ustawy zwrotu „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*” jest objęcie immunitetem parlamentarnym także te zachowania posłów, które nie muszą towarzyszyć ich pracy jako członków parlamentu, oraz nie należą do ich konstytucyjnych i ustawowych praw i obowiązków. Wbrew zakresowi art. 105 ust. 1 Konstytucji immunitetem parlamentarnym objęte jest także informowanie wyborców o wynikach swojej pracy i w ramach tychże wypowiedzi odnoszenie się personalnie do osób publicznych, mimo że informacje na temat wymienionych z nazwiska osób nie zostały uzyskane w związku z wykonywaniem obowiązków poselskich (tj. np. w trakcie debaty sejmowej, debaty na komisjach, w odpowiedzi na złożone interpelacje lub też z lektury innych dokumentów, do których uzyskał dostęp jako poseł).

3. Art. 105 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 32 Konstytucji i z art. 31 ust. 3 Konstytucji

Artykuł 6 ust. 2 ustawy rozszerzając zakres immunitetu parlamentarnego poza ramy wyznaczone przez przepisy rangi konstytucyjnej, prowadzi także do naruszenia zasady równości (art. 32 Konstytucji) oraz zasady proporcjonalności (art. 31 ust. 1 Konstytucji).

W nauce prawa wskazuje się, że *„postulat takiego samego traktowania członków parlamentu, jak i innych jednostek wypływa wprost z konstytucyjnej zasady równości (art. 32 ust 1 Konstytucji) (...). Niedopuszczalne jest ustanowienie w prawie pozytywnym m. in. takich regulacji, które by chroniły kogoś gorzej niż w przypadku innych jednostek (...) wskazaną*

zasadę można sformułować jako zakaz ustanawiania takich regulacji, które uprzywilejowują daną jednostkę w stosunku do innych osób”⁵.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13.4.2007 r., sygn. akt I CSK 31/07 wskazał, że „immunitet stanowi przede wszystkim **bardzo istotny wyłom** w zasadzie demokratycznego państwa - równości wszystkich obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji). Jak każdy wyjątek, a tym bardziej wyjątek od naczelnych zasad ustrojowych państwa demokratycznego, **musi być wykładany ściśle (...)**”⁶.

Niewątpliwie, immunitet parlamentarny stanowi ograniczenie konstytucyjnych wolności i praw i jako istotny wyłom w zasadzie równości wszystkich obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji), podlega kontroli z punktu widzenia zasady proporcjonalności wynikającej z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z poglądami doktryny skoro treść art. 31 ust. 3 dotyczy ograniczania wolności i praw, to także „*trzeba go traktować jako przepis wyjątkowy, bo zawężający zakres zastosowania wolności i praw konstytucyjnie gwarantowanych. Zatem podobnie jak w przypadku art. 32 i art. 105 ust. 1 Konstytucji „przepis ten musi być interpretowany zgodnie z zasadami wykładni wyjątków, co oznacza przede wszystkim **zakaz rozszerzającej interpretacji jego postanowień**”*”⁷.

Wbrew powyższemu regułom, art. 6 ust. 2 ustawy rozszerza zakres immunitetu także na działania posła wskazane w petitum skargi i tym samym stanowi zbyt daleko idący (tj. z naruszeniem zasady proporcjonalności wyrażonej w art. 31 ust. 1 Konstytucji) wyłom od zasady równości wszystkich obywateli wobec prawa (art. 32 Konstytucji).

4. Art. 105 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 45 ust. 1 i 77 ust. 2 Konstytucji

Powyższe naruszenie ma związek z zamknięciem konstytucyjnego prawa jednostki do sądu w celu ochrony naruszonych dóbr osobistych (art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w zw. z art. 47 i art. 30 Konstytucji).

⁵ K. Grajewski, Odpowiedzialność posłów i senatorów na tle zasady mandatu wolnego, Warszawa 2009 r., str. 305;

⁶ Por. także J. Mordwilko, Immunitet parlamentarny po jego dostosowaniu w roku 2003 do Konstytucji [w:] Immunitet parlamentarny zagadnienia podstawowe, Warszawa 2007 r., s. 11;

⁷ L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 31 ust. 3 Konstytucji, str. 14;

W doktrynie wskazuje się na zależność pomiędzy zarzutami dotyczącymi naruszenia art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji, a zarzutem naruszenia art. 32 ust. 1 Konstytucji⁸.

W orzecznictwie podkreśla się, że konstytucyjne prawo do sądu wyrażone jest w art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji⁹ i zaznacza się, że prawo to, gwarantowane jest równocześnie *expressis verbis* w dwóch komplementarnych względem siebie przepisach Konstytucji, a mianowicie w art. 45 ust. 1 oraz w art. 77 ust. 2 Konstytucji¹⁰. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10.05.2000 r., sygn. akt K 21/99 przytoczył formułowane w piśmiennictwie i w orzecznictwie zależności występujące pomiędzy tymi przepisami. Uznaje się, że po pierwsze, „*oba przepisy ustanawiają konstytucyjne gwarancje-prawa do sądu*”¹¹. Po drugie, *art. 77 ust. 2 konstytucji rozumieć należy jako szczegółowe rozwinięcie art. 45 ust. 1 konstytucji*¹². Po trzecie, *między postanowieniami art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 istnieje organiczna więź, a treść art. 77 ust. 2 stanowi dopełnienie konstytucyjnego prawa do sądu*¹³”. W uzasadnieniu w/w wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził także, że „*różne usytuowanie art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 w systematyce konstytucyjnej sztucznie rozdziela więź tych postanowień. Środkiem ochrony wolności i praw nie jest bowiem zakaz zamykania drogi sądowej, lecz prawo do sądu. O ile art. 45 ust. 1 pozytywnie formułuje prawo do sądu, o tyle art. 77 ust. 2 zawiera zakaz zamykania drogi sądowej dla dochodzenia naruszonych wolności i praw, stanowi zatem dopełnienie (uzupełnienie, rozwinięcie) prawa do sądu. Prawo każdego do sądu oznacza, że nikomu nie można zamykać drogi sądowej - w zakresie wyznaczonym w art. 77 ust. 2 konstytucji*”.

Należy także podkreślić, że Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 30.04.2003 r. w sprawie A. Cordoba przeciwko Włochom, 45649/99¹⁴ stwierdził, że immunitet ogranicza prawo do sądu osobom, których dobra zostały naruszone przez działania parlamentarzysty korzystającego z immunitetu. Podkreślił, że immunitet został stworzony by

⁸ L. Bagińska, Skarga konstytucyjna, Warszawa 2010 r., str. 95;

⁹ Wyrok TK z 09.06.1998 r., K 28/97; wyrok TK z 16.01.2006 r., SK 30/05; wyrok NSA z 28.02.2002 r., II SA/Kr 1562/98; cyt. za L. Garlicki, Komentarz do art. 77 Konstytucji, str. 24;

¹⁰ Uchwała SN z 18.01.2001, III ZP 28/00; cyt. za L. Garlicki, Komentarz do art. 77 Konstytucji, str. 24;

¹¹ wyrok TK z 9 czerwca 1998 r., sygn. K. 28/97, OTK ZU Nr 4/1998, poz. 50; A. Wasilewski, Sądowa kontrola administracji a problem prawa do sądu [w:] Księga pamiątkowa prof. E. Ochendowskiego, P. Tuleja [w:] Prawo konstytucyjne RP, pod red. P. Sarneckiego, Warszawa 1999;

¹² wyrok TK z dnia 14 czerwca 1999 r., sygn. K. 11/98, OTK ZU Nr 5/1999, poz. 97; H. Pietrzykowski, Prawo do sądu, Przegląd Sądowy 1999, nr 11-12;

¹³ wyrok TK z 16 marca 1999 r., sygn. SK 19/98, OTK ZU Nr 3/1999, poz. 36; Z. Czeszejko-Sochacki, Prawo do sądu w świetle Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Państwo i Prawo 1997, z. 11-12;

¹⁴ Przegląd Sejmowy 2004, nr 2, s. 200;

chronić interesy parlamentu jako całości, a nie interesy poszczególnych parlamentarzystów i wobec tego powinien chronić jedynie wypowiedzi wyrażane w trakcie debaty parlamentarnej. Tylko taki immunitet, zdaniem Trybunału, jest zgodny z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 grudnia 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.), a zatem tylko taki zakres immunitetu powinny zawierać regulacje ustawowe państw, które Konwencję tę ratyfikowały. Zdaniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, „prawo dostępu do sądu jest jednym z koniecznych elementów składających się na sformułowane w art. 6 Konwencji prawo do rzetelnego procesu sądowego”¹⁵.

5. Art. 47 i 30 Konstytucji

W doktrynie podkreśla się, że art. 47 Konstytucji (który m.in. przewiduje prawo do ochrony prawnej czci i dobrego imienia) niejako nakłada na wszystkie podmioty, występujące w obu sferach życia danej jednostki, obowiązek poprawnego zachowywania się każdej jednostki tak w sferze życia prywatnego jak i publicznego. Zabezpieczyć ma to odpowiednia regulacja prawna, stwarzająca „ochronę prawną” tego domniemania. Jest to doniosłe uprawnienie o charakterze osobistym (aczkolwiek skutkującym zarówno w życiu prywatnym, jak i publicznym), przysługujące każdemu. Regulacja prawna koncentrować się winna na regulowaniu procedur egzekwujących odpowiedzialność za naruszenie tego domniemania¹⁶.

Niezależnie od tego, że naruszenie w niniejszej sprawie art. 30 Konstytucji pozostaje w związku z wyżej wskazanymi prawami jednostki wyrażonymi w Konstytucji (m.in. z przewidzianymi w art. 47 Konstytucji dobrami osobistymi) należy zauważyć, że zgodnie z poglądem doktryny „zasada godności ulegałaby nieuzasadnionemu zubożeniu, gdyby elementy godności odnajdywać tylko w poszczególnych prawach i wolnościach, a wykluczać samoistne żądanie ochrony godności na podstawie art. 30”¹⁷.

W doktrynie wskazuje się także, że „kolejną cechą specyficzną godności, rozumianej jako **prawo podmiotowe**, jest jej nieograniczalność, wynikająca z wyraźnego sformułowania, iż <jest ona nienaruszalna>. Oznacza to m.in., że nie znajduje tu zastosowania mechanizm przewidziany w art. 31 ust 3 (...). Skoro bowiem godność człowieka jest nienaruszalna, to

¹⁵ K. Borowski, R. Puchta, Immunitet parlamentarny a prawo do sądu [w:] Immunitet parlamentarny zagadnienia podstawowe, Warszawa 2007 r., s. 31;

¹⁶ L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 47 Konstytucji, str. 4;

¹⁷ L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 30 Konstytucji, str. 15;

*stanowić ona musi pewien constans i żaden, nawet najważniejszy, interes publiczny nie może uzasadniać wkroczenia w sferę tej godności*¹⁸.

Podkreśla się także, że „Istnienie przepisów ograniczających lub wręcz wyłączających ponoszenie odpowiedzialności prawnej jest również odstępstwem od ogólnej zasady państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), nakazującej ustanowienie adekwatnych środków zapewniających, by prawo było przestrzegane”¹⁹.

W sprawie stanowiącej podstawę do wniesienia niniejszej skargi, poprzez to, że art. 6 ust. 2 ustawy rozszerza zakres immunitetu parlamentarnego także na zachowania, które nie zostały nim objęte w art. 105 ust 1 Konstytucji, skarżący nie może dochodzić na drodze sądowej ochrony jego dóbr osobistych.

Sytuacja ta jest całkowicie sprzeczna z dyrektywami Trybunału Konstytucyjnego, który niejednokrotnie stwierdzał, że wszelkie działania władz publicznych „nie mogą prowadzić do tworzenia sytuacji prawnych lub faktycznych odbierających jednostce poczucie godności”²⁰.

W nauce prawa podkreśla się, że „Przedmiotem prawa do godności jest – w najogólniejszym ujęciu – stworzenie (zagwarantowanie) każdemu człowiekowi takiej sytuacji, by miał możliwość autonomicznego realizowania swojej osobowości, ale – przede wszystkim – by nie stawał się przedmiotem działań ze strony innych (zwłaszcza władzy publicznej) i nie stanowił tylko instrumentu w urzeczywistnieniu ich celów”²¹. Dotyczy to m.in. „ochrony szacunku, czci dobrego imienia <co łączy się z ochroną dóbr osobistych, czy inaczej mówiąc – godności osobowościowej>”²².

Wbrew powyższemu, J P oskarżając personalnie J B o działanie niezgodne z prawem, posługując się przy tym niegodziwymi metodami postępowania (*naruszającymi zasady dobrej wiary*), de facto dopuścił się naruszenia jego dóbr osobistych.

Stało się to możliwe dzięki instytucji immunitetu parlamentarnego w zakresie uregulowanych w art. 6 ust. 2 ustawy, w szczególności w związku ze sformułowaniem „*a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu*”.

¹⁸ *Ibidem*;

¹⁹ L. Garlicki (w:) K. Działocha, L. Garlicki (red.), P. Sarnecki, W. Sokolewicz, J. Trzciniński, op. cit., str. 5-6 do art. 105;

²⁰ Wyrok TK z 4.04.2001 r., sygn. akt K 11/00;

²¹ L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 30 Konstytucji, str. 20;

²² *Ibidem*;

Jak już wyżej wskazano, wypowiedzi J P nie można kwalifikować jako informowania wyborców o swojej pracy, ani realizacji żadnego z praw lub obowiązków poselskich, bowiem nie mieści się ona w katalogu w/w praw i obowiązków wskazanych przede wszystkim w rozdziale 3 i 4 ustawy. W rzeczywistości stanowiła ona wyłącznie pretekst do wysunięcia całkowicie bezprawnych oskarżeń pod adresem skarżącego na użytek bieżącej walki politycznej, pod osłoną immunitetu parlamentarnego.

Działania J P nie stanowiły przejawu zainteresowania sprawą spadku notowań K. Zniżka cen akcji została wykorzystana przez J P na użytek bieżącej walki politycznej, jako pretekst do personalnego ataku i oskarżenia J

B o popełnienie przestępstw i innych czynów ewidentnie nagannych. Tym samym wykorzystał niekonstytucyjny zapis art. 6 ust 2 ustawy, aby oskarżyć J

B, osiągnąć jakieś zamierzone cele polityczne i jednocześnie uniemożliwić skarżącemu ochronę na drodze sądowej jego naruszonych dóbr osobistych za zachowanie, które de facto na gruncie art. 105 ust 1 konstytucji nie wchodzi w zakres sprawowania mandatu.

Takie postępowanie jest sprzeczne z istotą immunitetu parlamentarnego, który „*nie chroni w pierwszej kolejności sfery praw deputowanego, ale został stworzony po to, aby chronić zdolność do funkcjonowania parlamentu i jego pozycję ustrojową*”²³.

Także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28.11.2001 r., sygn. akt K 36/01 stwierdził, że immunitet parlamentarny jest jednym z klasycznych elementów prawa parlamentarnego i od wieków traktowany jest jako istotna gwarancja prawidłowego działania parlamentu jako organu reprezentacji Narodu. W tym rozumieniu, immunitet trzeba traktować **nie tyle jako indywidualny, przyznany poszczególnym członkom parlamentu, ile jako przywilej instytucji**. Sens i potrzeba immunitetu sięgają tylko tak daleko, jak jest to niezbędne dla zapewnienia prawidłowego działania parlamentu jako organu i prawidłowego wykonywania mandatu przez posła (senatora) jako członka tego organu²⁴.

Z kolei Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13.4.2007 r., sygn. akt I CSK 31/07 dodał także, że „*Nie można go traktować jako środka zapewniającego bezkarność parlamentarzystom, którzy naruszyli prawo*”.

²³ B. Banaszak, M. Jabłoński, Konstytucyjna koncepcja mandatu posła i senatora a gwarancje jego wykonywania na gruncie ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Przegląd Sejmowy 2000 r., Nr 1, str. 86;

²⁴ K. Grajewski, Odpowiedzialność posłów i senatorów na tle zasady mandatu wolnego, Warszawa 2009 r., str. 313;

W kontekście niniejszej sprawy należy także zwrócić uwagę na orzeczenie w sprawie Ielo przeciwko Włochom (nr 23053/02), w którym sędziowie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka „*starali się odróżnić zachowania wiążące się ze sprawowaniem mandatu sensu stricto (objętych immunitetem parlamentarnym) od zachowań mających charakter „**sporu indywidualnego**” (których objęcie immunitetem jest nieusprawiedliwione z punktu widzenia prawa jednostki do sądu i prawa do ochrony dóbr osobistych przed sądem)*. Wskazano także, że wykonywanie funkcji parlamentarnych „*chronione immunitetem, nie powinno rozciągać się na całą polityczną działalność deputowanego, zwłaszcza jeżeli wypowiedź wygłaszana jest poza parlamentem i w celu pomówienia adwersarza*”²⁵.

Powyższe uwagi wydają się być tym bardziej naglące w świetle poglądu, że „*sprawowanie mandatu może następować tylko przy użyciu godziwych metod postępowania (cyt. uchwała SN z 16.02.1994, jw., s. 21)*. Ogranicza to zakres immunitetu materialnego i pozwala przyjąć, że *niektóre działania nie mogą – z racji swojego charakteru – zostać zaliczone do sprawowania mandatu, nawet jeżeli zachodzi związek faktyczny z tym sprawowaniem*”²⁶.

Mając na uwadze powyższe, wnoszę jak w petitum.

Adw. Roman Giertych

Załączniki:

1. Pełnomocnictwo wraz z dowodem uiszczenia opłaty skarbowej;
2. Odpis postanowienia Sądu Okręgowego w W z dnia .03.2012 r., sygn. akt
3. Odpis postanowienia Sądu Apelacyjnego w W z dnia .06.2012 r., sygn. akt
4. Pięć egzemplarzy skargi konstytucyjnej wraz z załącznikami.

²⁵ K. Borowski, R. Puchta, Immunitet parlamentarny a prawo do sądu [w:] Immunitet parlamentarny zagadnienia podstawowe, Warszawa 2007 r., s. 37;

²⁶ L. Garlicki, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Komentarz do art. 105 Konstytucji, str. 11.